

ACADEMIA ROMÂNĂ  
INSTITUTUL DE ISTORIE “NICOLAE IORGA”

STUDII ȘI MATERIALE  
DE  
ISTORIE MEDIE

VOL. XXIX, 2011

---

S U M A R

**GEOPOLITICĂ ȘI ISTORIE**

Șerban PAPACOSTEA, <i>Moldova: desăvârșirea unui stat. Țara de Sus și Țara de Jos</i> .....	9
Virgil CIOCÎLTAN, <i>Bătălia de la Velbujd (1330) și marile puteri islamice</i> .....	27
Emmanuelle PUJEAU, <i>L'affaire Rincone-Fregoso (1541) révélatrice des tensions de l'époque. Ou Attentat à la frontière</i> .....	39

**REȚELE SOCIALE ȘI PUTERE**

Andrei TIMOTIN, <i>Eunuci paflagonieni în Constantinopol (secolele X-XI). Realități și ideologie</i> .....	57
Ștefan S. GOROVEI, <i>Genealogii pierdute, sate uitate (I)</i> .....	71
Lucian-Valeriu LEFTER, <i>Un neam de boieri moldoveni: Ciocârlie</i> .....	91

„Studii și Materiale de Istorie Medie”, vol. XXIX, 2011, p. 1-464

Maria Magdalena SZÉKELY, Biserica din Zaharești și ctitorii ei. O revenire necesară .....	111
Petronel ZAHARIUC, „Pentru că iaste faptă din oasele lui, cum o știe țara toată”. Contribuții privitoare la descendența lui Mihai Viteazul .....	141

### **CARTOGRAFIE, HERALDICĂ, CRONISTICĂ**

Anca POPESCU, <i>Toponimii multiple în sancak-ul Silistra (sec. al XVI-lea)</i> .....	163
Marian COMAN, <i>Basarabia. Inventarea cartografică a unei regiuni</i> .....	183
Liviu CÎMPEANU, <i>Cele mai vechi cronici săsești din Transilvania. Cronicarii sași din Brașov și scrierile lor în secolul al XVI-lea</i> .....	215
Nagy LEVENTE, <i>Sub semnul corbului și al inelului. Legenda corviniană în istoriografia românească și polonă în secolele XVI-XVII</i> .....	231

### **MĂRTURII DOCUMENTARE**

Ovidiu OLAR, <i>Ortodoxie și politică. O scrisoare a patriarhului de Constantinopol păstrată în Arhivele Naționale Olandeze din Haga</i> .....	283
Paul Daniel NEDELOIU, <i>Un izvod de acte ale satului Belcești din ținutul Neamț, scris de Evloghie dascăl (1761)</i> .....	301

\*\*\*

ADDENDA ET CORRIGENDA .....	317
-----------------------------	-----

RECENZII ȘI NOTIȚE BIBLIOGRAFICE .....	343
--	-----

*Evul Mediu românesc. Dicționar biografic.* Coordonator Vasile Mărculeț, Edit. Meronia, București, 2010, 411 [+ 25] p.; Paulus Diaconus, *Istoria longobarzilor*, ediție bilingvă, traducere, notă introductivă, tabel cronologic, note și postfață de Emanuel Grosu, Edit. Polirom, Iași, 2011, 431 p.; *Diplome maramureșene din secolele XVI-XVIII, provenite din colecția lui Ioan Mihaly de Apșa*, volum întocmit de: Mihai Dăncuș, Adinel Ciprian Dincă, Andreea Mârza, Ioan Aurel Pop (coordonator), Edit. Academiei Române, București, 2010, 224 p.; *Documenta Romaniae Historica*, seria B, *Țara Românească*, vol. XXXIX (1654), întocmit de Violeta Barbu, Gheorghe Lazăr, Florina Manuela Constantin, Constanța Ghițulescu, Oana

Mădălina Popescu, Edit. Academiei Române, București, 2010, 813 p.; *Documente românești din arhiva mănăstirii Xenofon de la Muntele Athos*, editat de Petronel Zahariuc și Florin Marinescu, Edit. Universității «Alexandru Ioan. Cuza», Iași, 2010, 377 p.; *Tipărituri din Țara Românească în Biblioteca Sfântului Sinod*, coord. Arhimandrit Policarp Chițulescu, Edit. Basilica, București, 2009, 155 p.; Emanuela Timotin, *Descântecele manuscrise românești (secolele al XVII-lea – al XIX-lea)*, Edit. Academiei Române, București, 2010, 388 p.; *Scurtă istorie a Slovaciei*. Elena Manova, coordonator. Traducere din limba slovacă și indice de Eva Mârza, Radu Mârza, Edit. Enciclopedică, București, 2011, 475 p.; Gheorghe I. Brătianu, *Studii și articole de istorie*, ediție îngrijită de Victor Spinei și Alexandru-Florin Platon, în colaborare cu Elena Adam, Ionuț Acrudoaie și Anca Ancuța, Edit. Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2010, 423 p.; Pompiliu Teodor, *Cu fața la vânt*. Ediție îngrijită de Corina Teodor, prefață de Ovidiu Pecican, Edit. Limes, Cluj-Napoca, 2011, 372 p.; Florin Curta, *Text, Context, History and Archaeology. Studies in Late Antiquity and the Middle Ages*, ed. Victor Spinei, Edit. Academiei Române-Edit. Istros, București-Brăila, 2009, 475 p.; Mihailo St. Popovic, *Mara Branković. Eine Frau zwischen dem kristlichen und dem islamischen Kulturkreis im 15. Jahrhundert*, Mainz und Ruppolding, Verlag franz Philipp Rutzen, 2010, 234 p.; *La diplomatie des états angevins aux XIII<sup>e</sup> et XIV<sup>e</sup> siècles. Actes du Colloque international de Szeged, Visegrad, Budapest 13-16 septembre 2007*, sous la direction de Zoltán Kordé et István Petrovics, Roma-Szeged, Jatep Press, 2010, 354 p.; Jonathan Walker, *Pistols! Treason! Murder! The Rise and Fall of a Master Spy*, Melbourne University Press, 2007, 271 p.; *La politica, la scienza e le armi. Luigi Ferdinando Marsili e la costruzione della frontiera dell'Impero e dell'Europa*, a cura di Raffaella Gherardi, Bologna, CLUEB, 2010, 286 p.; Andreea Mârza, *Enea Silvio Piccolomini și cruciada târzie*, Edit. Mega, Cluj-Napoca, 2009, 308 p.; Ioan-Aurel Pop, *Din mâinile valahilor schismatici. Românii și puterea în regatul Ungariei medievale (sec. XIII-XIV)*, Edit. Litera, Chișinău, 380 p.; Ivan Biliarsky, *Word and Power in Mediaeval Bulgaria*, Leiden-Boston, Brill, 2011, 582 p.; *Sfântul Ierotei, episcop de Alba Iulia (sec. X)*. Editori Ioan Aurel Pop, Jan Nicolae, Ovidiu Panaite, Edit. Reîntregirea, Alba Iulia, 2010, 335 p.; *Corbii de Piatră. Studiu interdisciplinar*, Edit. UNARTE, București, 2010, 176 p.; Arhim. Luca Diaconu, *Icoana bizantină a Maicii Domnului de la Mănăstirea Neamț. Considerații istorice, artistice și teologice*, Edit. Doxologia, Iași, 2010, 368 p.; Zenovie Pâclișanu, *Relatio Rumenorum e terris Coronae Sancti Stephani ad Reformationem saec[ulis] XVI et XVII. Legătura românilor de pe pământurile Coroanei Sfântului Ștefan cu Reforma în secolele al XVI-lea și al XVII-lea*, Viena, 1912, traducere din

limba latină: Andreea Mârza. Studiu introductiv, ediție, note, rezumat și indice: Andreea Mârza, Iacob Mârza, Edit. Tehno Media, Sibiu, 2010, 324 p.; *Mitropolitul Simion Ștefan. Teolog, cărturar, patriot*, coord. de Jan Nicolae, Edit. Reîntregirea, Alba Iulia, 2010, 397 p.; *Contribuții privitoare la istoria relațiilor dintre țările române și bisericile răsăritene în secolele XIV-XIX*, ed. de Petronel Zahariuc, Iași, Edit. Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2009, 450 p.; *Unirea românilor transilvăneni cu biserica Romei. Vol. I De la începuturi până în anul 1701*, editat de Johann Marte împreună cu Viorel Ioniță, Iacob Mârza, Laura Stanciu și Ernst Christoph Suttner, Edit. Enciclopedică, București, 2010, 335 p.; André Burguière, *La mariage et l'amour en France, de la Renaissance à la Révolution*, Seuil, Paris, 2011, 386 p.; *Familiile boierești din Țara Românească și Moldova. Enciclopedie istorică, genealogică și biografică*, vol. II, coordonator Mihai Dim. Sturdza, Edit. Simetria, 2001, 724 p.; Florin Marinescu, *Η Τραπεζουντιακή οικογένεια Μουρούζη. Γενεαλογική μελέτη* [Familia Moruzi, originară din Trapezunt], Edit. Afoi Kyriakidis, Salonic, 2011, 490 p. + tabel genealogic; Patrice Pujade, *Une société marchande. Le commerce et ses acteurs dans les Pyrénées modernes*, Presses Universitaires du Mirail, 2008, 474 p.; Andrea Fara, *La formazione de un'economia di frontiera. La Transilvania tra il XII e il XIV secolo*, seria *Economia e storia* 11, Napoli, Editoriale Scientifica, 2010, 424 p. + hărți + indici; Vasile Mărculeț, Ioan Mărculeț, *Mediaș. Istorie, demografie, personalități. Studii, comunicări și articole*. Edit. Sfântul Ierarh Nicolae, Brăila, 2011, 134 p.; Anca Brătuleanu, *Portrete domnești în colecții străine – Portraits of Romanian Princes in Foreign Collections*, Institutul Cultural Român, București, [2011], 80 p.; *Revista de Istorie Socială*, XIII-XV, 2008-2010, Polirom, Iași, 2011, 515 p.; *Analele Putnei*, VI, 2010, nr. 1, 312 p.

BULETIN BIBLIOGRAFIC .....	453
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE .....	455
ABREVIERI .....	461

ACADEMIA ROMÂNĂ  
INSTITUTUL DE ISTORIE “NICOLAE IORGA”

STUDII ȘI MATERIALE  
DE  
ISTORIE MEDIE

VOL. XXIX, 2011

---

SOMMAIRE

**GEOPOLITIQUE ET HISTOIRE**

- Șerban PAPACOSTEA, *L'achèvement d'un état: la Moldavie aux XIV<sup>e</sup> – XV<sup>e</sup> siècles. Le Haut Pays et le Pays Bas* ..... 9
- Gelu CIOCÎLTAN, *La bataille de Velbujd (1330) et les grandes puissances islamiques* ..... 27
- Emmanuelle PUJEAU, *L'affaire Rincone-Fregoso (1541) révélatrice des tensions de l'époque. Ou Attentat à la frontière* ..... 39

**RESEAUX SOCIALES ET POUVOIR**

- Andrei TIMOTIN, *Eunuques paphlagoniens à Constantinople (X<sup>e</sup>-XI<sup>e</sup> siècles). Réalités et idéologie* ..... 57
- Ștefan S. GOROVEI, *Généalogies perdues, villages oubliés (I)* ..... 71
- Lucian-Valeriu LEFTER, *Une famille de boyards de la Moldavie: Ciocârlie* ..... 91

„Studii și Materiale de Istorie Medie”, vol. XXIX, 2011, p. 1-464

Maria Magdalena SZÉKELY, <i>L'Église de Zaharești et ses fondateurs. Un retour nécessaire</i> .....	111
Petronel ZAHARIUC, „Parce que ce fut un fruit de mon corps”. <i>Nouvelles données concernant la descendance du prince Michel le Brave</i> ...	141

### **CARTOGRAPHIE, HERALDIQUE, CRONISTIQUE**

Anca POPESCU, <i>Toponymies multiples dans le sancak de Silistra (XVI<sup>e</sup> siècle)</i> .....	163
Marian COMAN, <i>La Bessarabie. Invention cartographique d'une région</i> ....	183
Liviu CÎMPEANU, <i>Les plus anciennes chroniques saxonnes de Transylvanie. Les chroniqueurs saxons de Brașov et leurs œuvres au XVI<sup>e</sup> siècle</i> .....	215
Nagy LEVENTE, <i>Sous le signe du corbeau et de l'anneau. La légende corvinienne dans l'historiographie roumaine et polonaise au XVI<sup>e</sup>-XVII<sup>e</sup> siècles</i> .....	231

### **TEMOIGNAGES DOCUMENTAIRES**

Ovidiu OLAR, <i>Orthodoxie et politique. Une lettre du patriarche de Constantinople dans les Archives de Haga</i> .....	283
Paul Daniel NEDELOIU, <i>Un registre de documents concernant le village Belcești du département Neamț rédigé par le diacre Evloghie (1761)</i> .....	301
ADDENDA ET CORRIGENDA .....	317
COMPTES-RENDUS ET NOTES BIBLIOGRAPHIQUES .....	343
BULLETIN BIBLIOGRAPHIQUE .....	453
LIVRES REÇUS A LA REDACTION .....	455
ABREVIATIONS .....	461

ACADEMIA ROMÂNĂ  
INSTITUTUL DE ISTORIE “NICOLAE IORGA”

STUDII ȘI MATERIALE  
DE  
ISTORIE MEDIE

VOL. XXVIII, 2010

---

CONTENTS

**GEOPOLITICS AND HISTORY**

Șerban PAPACOSTEA, <i>Moldavia: the Making of a Medieval State: the Upper County and the Lower County</i> .....	9
Virgil CIOCÎLTAN, <i>The Battle of Velbujd (1330) and the Great Muslim Powers</i> .....	27
Emmanuelle PUJEAU, <i>Summary of „The Rincone-Fregoso Affair” (1541) Revealing Tension of the Time</i> .....	39

**SOCIAL NETWORKS AND POLITICAL POWER**

Andrei TIMOTIN, <i>The Paphlagonian Eunuchs in Constantinople (10<sup>th</sup>-11<sup>th</sup> Centuries). Realities and Ideology</i> .....	57
Ștefan S. GOROVEI, <i>Lost Genealogies and Forgotten Villages (I)</i> .....	71
Lucian-Valeriu LEFTER, <i>Ciocârlie, a Family of Moldavian Boyars</i> .....	91

„Studii și Materiale de Istorie Medie”, vol. XXIX, 2011, p. 1-464

Maria Magdalena SZÉKELY, <i>The Church of Zaharești and its Founders. A Necessary Note</i> .....	111
Petronel ZAHARIUC, "For she is his offspring, as the entire country knows." <i>A Discussion on Michael the Brave's Descendance</i> .....	141

### **CARTOGRAPHY, HETALDRY, CHRONICAL WRITING**

Anca POPESCU, <i>Multiple Toponymy in the Sancak of Silistria (16<sup>th</sup> Century)</i> .....	163
Marian COMAN, <i>Bessarabia - the Cartographic Invention of a Region</i> .....	183
Liviu CÎMPEANU, <i>The Oldest Saxon Chronicles of Transylvania. The Saxon Chroniclers of Brașov and Their Writings in the 16<sup>th</sup> Century</i> .....	215
Nagy LEVENTE, <i>The Raven and the Ring. The legend of Corvinus Family in Romanian and Polish Historiography</i> .....	231

### **DOCUMENTS**

Ovidiu OLAR, <i>Orthodoxy and Politics. A Letter of the Patriarch of Constantinople in the Archives of Hague</i> .....	283
Paul Daniel NEDELOIU, <i>A Manuscript of Documents Referring to the Belcești Village from the Neamț County, Wrote by Evlogie the Monk (1761)</i> .....	301
ADDENDA ET CORRIGENDA .....	317
BOOK REVIEWS .....	343
BIBLIOGRAPHICAL BULETIN .....	453
BOOKS RECEIVED .....	455
ABBREVIATIONS .....	461